

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos Centriniam Bankui dėl darnesnio išorės atstovavimo euro zonai tarptautiniuose forumuose veiksmų plano

(COM(2015) 602 final)

ir

Pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo nustatomos vieningo atstovavimo euro zonai Tarptautiniame valiutos fonde palaipsnio užtikrinimo priemonės

(COM(2015) 603 final – 2015/0250 (NLE))

(2016/C 177/03)

Pranešėjas: Petr ZAHRADNÍK

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2015 m. lapkričio 11 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos Centriniam Bankui dėl darnesnio išorės atstovavimo euro zonai tarptautiniuose forumuose veiksmų plano

(COM(2015) 602 final)

ir

Pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo nustatomos vieningo atstovavimo euro zonai Tarptautiniame valiutos fonde palaipsnio užtikrinimo priemonės

(COM(2015) 603 final – 2015/0250 (NLE)).

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2016 m. kovo 3 d. priėmė savo nuomonę.

515-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2016 m. kovo 16 ir 17 d. (2016 m. kovo 17 d. posėdis), EESRK priėmė šią nuomonę 204 nariams balsavus už, 5 – prieš ir 3 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos (pasiūlymai)

1.1. Pagrindinė bendra išvada yra ta, kad norint užtikrinti didesnę euro zonos aktyvumą ir matomumą tarptautinėse finansų įstaigose reikia stiprinti jos išorės atstovavimą. Tai savo ruožtu padidins jos santykinę svarbą tarptautinėse finansų įstaigose ir užtikrins svarbesnį vaidmenį tarptautinėse finansų rinkose. EESRK pareiškė savo nuomonę šiuo klausimu dar prieš tai, kai Europos Komisija paskelbė šiuos dokumentus ⁽¹⁾.

1.2. EESRK pritaria abiejų šioje nuomonėje svarstomų dokumentų loginiam pagrindui, pagal kurį, pastebimai sustiprinus euro zonos vidaus valdymą (ypač 2009–2014 m. laikotarpiu), dabar būtų prasminga atitinkamai pagerinti šios zonos atstovavimą pasaulio ekonomikoje. Tai akivaizdžiai sustiprintų politinių ramstį, užtikrinančių deramą vidaus sanglaudos ir euro zonos veikimui būtinų išorės poreikių pusiausvyrą, taip pat padėsiančių suvienodinti visų euro zonos šalių ekonominės politikos modelius.

1.3. EESRK taip pat pritaria, kad stiprinti euro zonos išorės atstovavimą Tarptautiniame valiutos fonde (TVF) yra prioritetas. Taip yra dėl daugelio priežasčių, visų pirma dėl dominuojančio TVF vaidmens pasaulio ekonomikos valdyme ir ekonomikos politikoje, taip pat dėl jo realaus dalyvavimo pastaraisiais metais įgyvendinant kai kurių ES valstybių narių gelbėjimo priemones.

⁽¹⁾ EESRK nuomonė savo iniciatyva dėl *Ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) sukūrimo. Politinis ramstis* (OL C 332, 2015 10 8, p. 8).

1.4. Tačiau kartu EESRK mano, kad pasiūlymas pagerinti ES ar euro zonos išorės atstovavimą yra pirmas žingsnis, pradedantis ištiesą procesą, kuris bus įgyvendinamas pagal tokį pat išsamų scenarijų dėl santykių su kitomis svarbiomis institucijomis, pavyzdžiui, Tarptautinių atsiskaitymų banku (TAB) ar EBPO, kuriems tenka vaidmuo toliau siekiant bankų sąjungos ir kapitalo rinkų sąjungos tikslų. EESRK siūlo Europos Komisijai, laikantis prioriteto stiprinti euro zonos išorės atstovavimą TVF, parengti scenarijus, kaip užmegzti tvirtesnius ir veiksmingesnius ryšius su kitomis svarbiomis tarptautinėmis institucijomis, visų pirma atsižvelgiant į jų kompetencijos sritis.

1.5. EESRK iš esmės pritaria galutiniam tikslui iki 2025 m. užtikrinti vieningą atstovavimą TVF, kaip nustatyta pasiūlyme dėl euro zonos išorės atstovavimo, ir jo įgyvendinimo scenarijui. Be to, jis remia Komisijos raginimą Europos Parlamentui ir Tarybai pasiekti kompromisą, kuris suteiks galimybę vėliau priimti iš esmės naudingą sprendimą dėl siūlomo būdo.

1.6. Šiuo požiūriu EESRK rekomenduoja kartu aiškiai ir tiksliai apibrėžti euro zonos išorės atstovavimo vaidmenis ir juos koordinuotai susieti su visos Europos Sąjungos vaidmenimis siekiant išsaugoti bendrosios rinkos vientisumą. EESRK mano, kad siūlomas euro zonos atstovavimas TVF apima klausimus, kurie savo forma ir turiniu yra susiję ne tik su pačia euro zona, bet ir yra labai svarbūs visai ES ir visoms valstybėms narėms. Be to, EESRK pritaria minčiai, kad vykstant euro zonos išorės atstovavimo procesui reikia atsižvelgti į būsimą euro zonos plėtrą. Šis koordinavimas gali būti papildoma priežastis ir pagrindas vertinant, ar valstybė narė yra tinkamai pasirengusi prisijungti prie euro zonos.

1.7. EESRK pritaria pagrindiniams trijų etapų scenarijaus, pagal kurį siekiama užtikrinti vieningą atstovavimą TVF 2025 m., elementams ir pereinamiesiems etapams įgyvendinant šį tikslą. Tačiau būtina daryti atitinkamą politinį spaudimą, kad būtų galima užtikrinti, kad valstybės narės galės laiku įvykdyti susijusius išpareigojimus ir prievoles.

1.8. Komitetas taip pat pritaria pasiūlymui sukurti struktūrą, kurios pagrindu būtų įsteigtas atstovo, atsakingo už euro zonos interesus, postas, visų pirma TVF, tačiau taip pat ir kitose svarbiose finansų įstaigose Briuselyje (SCIMF paverčiant visaverčiu Ekonomikos ir finansų komiteto pakomitečiu). Taip pat turėtų būti subjektas, kuris atstovautų bendram euro zonos interesui Vašingtone, ir kad būtų akivaizdus ir realistiškas veiksmų koordinavimas su euro zonai nepriklausančiomis valstybėmis narėmis.

1.9. EESRK tikisi, kad taikant siūlomą tvarką bus geriau ir labiau koordinuojama valstybių narių ekonominė politika ir jos išorės aspektai, ir tikisi, kad bus atitinkamai koordinuojami ES institucijų ir organų veiksmai, be kita ko, užtikrinant kuo didesnę skaidrumą.

1.10. EESRK laikosi nuomonės, kad abiejuose dokumentuose daugiausia dėmesio skiriama procedūriniais ir organizaciniais ar teisėkūros ir (arba) teisiniais klausimo aspektams. Komitetas rekomenduoja įtraukti jo įgyvendinimo ekonominę analizę ir trumpą pranešimą apie numatomą naudą ir poveikį.

1.11. EESRK pritaria siūlomai praktikai nuo 2017 m. pavasario pradėti teikti reguliarias pažangos stiprinant euro zonos išorės atstovavimą ataskaitas ir ją remia.

2. Komisijos pasiūlymai. Svarbiausios nuostatos ir analizė

2.1. Šioje nuomonėje apibendrinamos pastabos dėl dviejų dokumentų, kurie buvo paskelbti 2015 m. spalio 21 d. kaip priemonių, kuriomis siekiama sukurti Europos ekonominę ir pinigų sąjungą (EPS), rinkinio dalis. Abiejuose dokumentuose svarstomas vienas minėto rinkinio prioritetas, t. y. euro zonos išorės atstovavimas. Priemonių rinkinys parengtas kaip tarpusavyje susijusių ir galimų veiksmų sistema; visi šie veiksmai yra labai svarbūs norint iki 2025 m. pasiekti trokštamą tikslą.

2.2. Ši idėja paremta jau esamais pasiūlymais dėl stiprios ir veiksmingos EPS (2012 m. lapkričio mėn.) sukūrimo ir buvo vėliau akcentuota 2015 m. birželio mėn. penkių pirmininkų pranešime.

2.3. Aptariamame dokumente laikoma savaime suprantamu dalyku, kad TVF yra pagrindinė institucija, kurioje turėtų būti stiprinamas euro zonos išorės atstovavimas.

2.4. Jei euro zona būtų atstovaujama vieno subjekto, ji taip pat galėtų kalbėti su TVF vienu balsu tais klausimais, kur ES politika plačiai koordinuojama, pavyzdžiui, ekonomikos ir biudžeto politikos, makroekonominės priežiūros, valiutos kurso politikos ir finansinio stabilumo.

2.5. Reaguojant į tokią padėtį, pasiūlyme numatomas nuoseklesnis ir veiksmingesnis euro zonos išorės atstovavimas TVF, paremtas strategija, kuria siekiama kuo greičiau susitarti dėl tinkamo scenarijaus ir laipsniškai jį įgyvendinti. Siūlomi trys etapai.

2.6. euro zonos išorės atstovavimo stiprinimo koncepcija turi būti įgyvendinama skaidriai, o atitinkamos visuomenės grupės turi būti apie tai informuojamos teikiant reguliarias pažangos ataskaitas.

2.7. Vieningas euro zonos atstovavimas TVF, kuris turi būti įdiegtas vėliausia iki 2025 m., pasiūlyme dėl sprendimo (COM(2015) 603 final) grindžiamas šiais principais:

— Valdytojų taryboje euro zonos nuomones pateikia euro grupės pirmininkas;

— Tarptautiniame pinigų ir finansų komitete (IMFC) euro zonai atstovauja euro grupės pirmininkas;

— TVF vykdomojoje valdyboje, kai bus sukurta viena ar kelios grupės, kurias sudarys tik euro zonos valstybės narės, euro zonai tiesiogiai atstovaus euro zonos grupės vykdomasis direktorius (vykdomasis direktorius renkamas euro grupės pirmininko siūlymu; visiškai suderinami visi žodiniai ir rašytiniai pareiškimai).

2.8. euro zonos plėtros atveju daromi reikiami pakeitimai, juos derinant su euro zonai nepriklausančiomis šalimis, ir imamasi žingsnių atitinkamai patobulinti vieningą atstovavimą.

3. Bendrosios pastabos

3.1. Pirmajame aptariamame dokumente daugiausia dėmesio skiriama procedūriniais ir organizaciniais klausimams, o antrajame jie išdėstomi pasiūlymo dėl teisės akto forma. Abu dokumentai padeda kurti euro zonos politinį ramstį ir užtikrinti jos turimų vidaus ir išorės priemonių pusiausvyrą. Vieningas bendras euro zonos išorės atstovavimas stiprins koordinavimą ir sanglaudą ir padės siekti visų jos narių skirtingos ekonominės politikos konvergencijos. Tam, kad būtų galima užtikrinti ir įgyvendinti šią viziją būtina priimti didesnę atsakomybę siekiant didesnės integracijos ir stiprinant institucijas.

3.2. 2009–2014 m. buvo imtasi precedento neturinčio skaičiaus ES ekonominės politikos koordinavimo priemonių. (Tai apima ciklinio Europos semestro proceso įgyvendinimą, Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų pakeitimus, šešių dokumentų rinkinio ir dviejų dokumentų rinkinio priėmimą, Sutartį dėl stabilumo, koordinavimą ir valdyseną ekonominėje ir pinigų sąjungoje (Fiskalinis susitarimas), Europos stabilumo mechanizmą (ESM), bankų sąjungą ir kapitalo rinkų sąjungą). Dauguma šių priemonių buvo siekiama sukurti trūkstamus euro zonos komponentus arba imtis trumpalaikių gelbėjimo priemonių siekiant skubiai patenkinti ekonominės ir fiskalinės politikos poreikius. Po tiek laiko, 2015 m. spalio 21 d. paskelbtas priemonių rinkinys, paremtas penkių pirmininkų pranešimu, tapo plataus užmojo, į ateitį orientuotu projektu, kuriuo visų pirma siekiama vystyti ir tobulinti institucinę aplinką bei turimas euro zonos priemones ir jos struktūrą, o minėtų priemonių įgyvendinimas turėtų padėti pagerinti padėtį ir paskatinti didesnę integraciją.

3.3. 2009–2014 m. laikotarpiu taikytomis priemonėmis daugiausia buvo siekiama paremti euro zonos vidaus veikimą. Liko nesuderinti atitinkami veiksmai siekiant užtikrinti šios zonos išorės atstovavimą atsižvelgiant į jos didėjančią svarbą ir ekonomikos politikos derinimo pokyčius. Arba euro zonos vaidmuo tarptautinėse finansų įstaigose ir galiausiai tarptautinėse finansų rinkose santykinai sumenko, arba ji neišnaudoja viso savo potencialo. Todėl geresni euro zonos išorės rodikliai turėtų pasijusti ir už jos ribų ir būti nuoseklesni bei vienodesni pasaulinėje finansų sistemoje.

3.4. Išorės atstovavimas euro zonai turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į platesnes politines aplinkybes, kurios paskatino parengti penkių pirmininkų pranešimą. Galima drąsiai daryti išvadą, kad:

- a) ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) architektūra yra netinkama numatytiems euro zonos privalumams užtikrinti;
- b) priemonės, skirtos euro zonos vidaus reikalams, negali būti veiksmingos atsižvelgiant euro vaidmenį pasaulinėje ekonomikoje be atitinkamo išorės atstovavimo.

3.5. Galima įrodyti, kad tuo atveju, jei nebus zonos išorės atstovavimo, šios zonos potencialas daryti poveikį pasaulinei ekonomikai ir pinigų politikai nebus realizuotas ir euro patrauklumas naudotis juo kaip sandorių, investicijų arba oficialiųjų tarptautinių atsargų valiuta pasaulyje bus ribotas.

3.6. Būtinybę dėmesį sutelkti į TVF lemia didelis ES ir TVF ekonomikos politikos ir jos priemonių papildomumas, juo labiau dabar, kai jos gerokai sustiprintos ir koordinuojamos ES lygmeniu, ypač euro zonoje⁽²⁾. TVF yra labai svarbi institucija pasaulio ekonomikos valdyme ir kartu su Europos Komisija ir Europos Centrinio Banko atliko pagrindinį vaidmenį rengiant ir įgyvendinant programas, kuriomis siekta gelbėti finansų ir valstybės skolos krizių paveiktas valstybes nares. Tikimasi, kad TVF vaidmuo ir toliau stiprės, ir šio fondo ir euro zonos bendradarbiavimo būtinybė bus vertinama daug plačiau ir išsamiau nei iš atskirų valstybių narių perspektyvos. EESRK taip pat pažymi, kad, jei euro zona iš pat pradžių būtų turėjusi savo Europos valiutos fondą, kaip buvo siūloma pradinuose pasiūlymuose prieš sukuriant Europos pinigų sistemą 8-ojo dešimtmečio pabaigoje, tai per krizę jis būtų atlikęs būtent tą vaidmenį, kurį galiausiai atliko TVF.

3.7. Tvirtesniai ir veiksmingesniai euro zonos išorės atstovavimui iškyla tam tikros kliūtys, kurios yra nustatytos ir tinkamai įvertintos:

- valstybių narių išskaidymas (TVF vykdomojoje valdyboje 19 euro zonos valstybių narių išskaidyta į šešias grupes, o dvi iš jų turi atskirus atstovus; toks išskaidymas dažnai trukdo euro zonos šalims išreikšti bendrą poziciją);
- nepakankamas bendras euro zonos atstovavimas (nėra nė vieno euro zonos atstovo, turinčio oficialų įgaliojimą dalyvauti TVF vykdomojoje valdyboje; šią užduotį šiuo metu atlieka EURIMF pirmininkas); TVF neturi idealaus partnerio sprendžiant bendrus euro zonos klausimus (atsižvelgiant į priemones, kurių neseniai imtasi siekiant sustiprinti ekonomikos politikos koordinavimą); Europos Centrinis Bankas turi stebėtojo statusą TVF vykdomojoje valdyboje;
- nepakankamas koordinavimas euro zonos lygmeniu (nepavyko visiškai įgyvendinti 1998 m. Vienoje įvykusiame Europos Vadovų Tarybos posėdyje pasiekto susitarimo); koordinavimas ES lygmeniu užtikrinamas per Ekonomikos ir finansų komiteto (EFK) nuolatinę darbo grupę TVF klausimais (SCIMF), tačiau iš tikrųjų kiekviena valstybė narė gina savo poziciją.

⁽²⁾ EESRK nuomonė savo iniciatyva dėl Valstybės skolos krizės poveikio ES valdymui (OL C 51, 2011 2 17, p. 15).

3.8. Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta pirmiau, dėl dviejų aptariamų dokumentų galima padaryti šias pagrindines išvadas: abiejų dokumentų nuostatomis įgyvendinti reikia užtikrinti didelį koordinavimą kelete sričių, t. y. derinti turimas euro zonos vidaus ir išorės priemones siekiant tobulinti jos struktūrą ir funkcionavimą, suderinti ekonominę politiką, pasiekti sanglaudą ir konvergenciją; taip pat reikia koordinuoti euro zonai priklausančių valstybių ir bendros valiutos neturinčių šalių veiksmus (be kita ko taikant euro zonos plėtros atvejui numatytą procedūrą); be to, būtina derinti įvairias euro zonos išorės atstovavimo formas (pinigų, struktūrinės politikos, bankų sektoriaus, finansų rinkos ir ekonominės politikos klausimais). Principai, kuriais grindžiamas koordinavimas, turi remtis euro kaip bendros ES valiutos idėja.

3.9. Kita bendro pobūdžio pastaba: dokumentuose procedūrinės, administracinės ir teisines nuostatas būtina suderinti su atitinkamais ekonominiais ir (arba) analitiniais bei politiniais argumentais.

4. Konkrečios pastabos

4.1. Remiantis pirmiau pateiktomis bendromis pastabomis, būtų gerai, jei būtų pateikta paprasta schema, parodanti naujos ES ekonomikos valdysenos ir IMF bei, jei įmanoma, kitų institucijų, politikos koreliaciją. Tai turėtų atitikti, pavyzdžiui, Europos semestro įgyvendinimo ir vykdymo tvarkaraštį ir programą, o diskusijos šiuo klausimu turėtų būti aiškesnės ir vykti sklandžiau.

4.2. Taip pat galima rekomenduoti parengti scenarijų dėl susijusių ES institucijų ir organų vidaus veiklos koordinavimo taisyklių ir procedūrų lankstumo požiūriu, siekiant veiksmingos jų sinergijos, visų pirma parengiamuoju etapu ir pereinamuoju šios koncepcijos įgyvendinimo bei euro zonos plėtros laikotarpiu. Siekiant užtikrinti kuo didesnę skaidrumą ir demokratinę atskaitomybę, kaip raginama Komisijos komunikate, Europos Parlamentui šioje srityje turėtų būti suteiktas tinkamas vaidmuo, atitinkantis Bendrijos sprendimų priėmimo metodą.

4.3. Pasiūlymas išplėsti euro zonos išorės atstovavimą yra dalis dokumentų rinkinio, kuriuo pertvarkomas Europos semestras ir įtraukiamos nacionalinės konkurencingumo tarybos bei Europos fiskalinė valdyba. Dėl šių žingsnių bus būtina, kad ES ir euro zonai būtų atstovaujama kituose svarbiuose forumuose. Būtų naudinga šioje srityje stiprinti sinergiją su EBPO, G 7, G 20, Tarptautinių atsiskaitymų banku (TAB) ir Pasaulio banku. Šie veiksmai yra susiję su bankų sąjungos ir kapitalo rinkų sąjungos kūrimu, t. y. su makroekonominės politikos koordinavimu ir įgyvendinimu, finansų reguliavimo reforma ir mokesčių skaidrumu (ES ir euro zonai šiais klausimais atstovauja Europos Vadovų Tarybos pirmininkas, Europos Komisijos pirmininkas ir euro grupės pirmininkas, Europos Komisijos ir Europos centrinio banko atstovai ir G 7 arba G 20 valstybių narių ministrai). Galėtų būti ir kitų galimybių, pavyzdžiui, Azijos infrastruktūros investicijų bankas (AIIB), kuriame atstovaujama gana dideliui ES valstybių narių.

4.4. Pateiktos išvados leidžia manyti, kad būtinybė siekti veiksmingesnio euro zonos išorės atstovavimo yra pirmas būtinas žingsnis norint pasaulio ekonomikoje sustiprinti ES piniginio vieneto svorį, svarbą ir statusą; reikėtų žengti šį žingsnį vykstant EPS kūrimo procesui, o jo sėkmė daugiausia priklausys nuo realių euro zonos ekonomikos rezultatų ir visos susijusios ekonominės politikos įgyvendinimo kokybės.

Briuselis, 2016 m. kovo 17 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS*